

ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Приймальна комісія

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ З РУМУНСЬКОЇ МОВИ
для вступників на навчання за освітнім ступенем «бакалавр»
(спеціальність – 014 Середня освіта (Румунська мова і література))

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна парадигма шкільної освіти розглядає іноземну мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. Такий підхід зорієнтовує процес навчання на формування у випускників загальноосвітніх навчальних закладів здатності до соціального контакту з представниками іншої лінгвокультури в найтиповіших ситуаціях мовленнєвої взаємодії. Досягнення цього рівня сформованості навичок та вмінь забезпечується взаємопов'язаним комунікативним, когнітивним і соціокультурним розвитком учня.

Пропонована програма вступного випробування створена з урахуванням основних положень Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (рівень B1) та рівнів навчальних досягнень випускників середніх шкіл, викладених у змісті чинної програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів України (2-11 класи).

Зміст завдань для здійснення контролю якості сформованості іншомовної комунікативної компетенції уніфікується за видами і формами виконання та враховує особливості англійської мови.

Об'єктами контролю є **читання і письмо** як види мовленнєвої діяльності, а також **лексичний і граматичний аспекти іншомовної комунікації (використання мови)**.

Зміст тестових завдань подається на автентичних зразках літературного мовлення, прийнятого у Великій Британії та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначеним у шкільній програмі.

Контроль **лексичної та граматичної компетенції (використання мови)** передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності самостійно добирати і формоутворювати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування у межах сформульованих завдань. Основними засадами для вибору видів і змісту тестів слугують завдання комунікативно-когнітивного спрямування.

МЕТА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З РУМУНСЬКОЇ МОВИ

Мета – виявити рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції у випускників загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, чинних навчальних програм та Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ТЕСТУ

ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

Мета – визначити рівень володіння лексичним та граматичним матеріалом, що дадуть можливість учням вільно спілкуватися.

Вимоги щодо практичного володіння лексичним та граматичним матеріалом

У тестах оцінюється рівень знань лексичного і граматичного матеріалу випускників середніх шкіл. Випускник вміє аналізувати і зіставляти інформацію, добирати синоніми, фразові дієслова відповідно до контексту, розуміє логічні зв'язки у тексті.

Форми завдань

–із вибором однієї правильної відповіді:

Завдання полягає у тому, щоб випускник вибрав одну правильну відповідь із чотирьох запропонованих варіантів відповідей.

Випускники повинні вміти:

- ідентифікувати та вибрати правильні формулювання для вживання в мові лексичних одиниць та граматичних конструкцій в процесі писемного спілкування.

У тестах використовуються зразки писемного мовлення країни, мова якої вивчається. Уміння випускників перевіряються за допомогою тестових завдань множинного вибору (з вибором однієї правильної відповіді).

СФЕРИ СПІЛКУВАННЯ. РОЗМОВНА ТЕМАТИКА

I. Особистісна сфера

- Повсякденне життя і його проблеми
- Сім'я. Родинні стосунки.
- Характер людини.
- Режим дня.
- Здоровий спосіб життя.
- Дружба, любов
- Стосунки з однолітками, в колективі.
- Світ захоплень.
- Дозвілля, відпочинок.
- Особистісні пріоритети.
- Плани на майбутнє, вибір професії.

II. Публічна сфера.

- Навколишнє середовище.
- Життя в країні, мова якої вивчається.
- Подорожі, екскурсії.
- Культура і мистецтво в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Спорт в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Література в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Засоби масової інформації.
- Молодь і сучасний світ.
- Людина і довкілля.

- Одяг.
- Покупки.
- Харчування.
- Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.
- Україна у світовій спільноті.
- Свята, знаменні дати, події в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Традиції та звичаї в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Видатні діячі історії та культури України та країни, мова якої вивчається.
- Визначені об'єкти історичної та культурної спадщини України та в країні, мова якої вивчається.
- Музеї, виставки.
- Кіно, телебачення.
- Обов'язки та права людини.
- Міжнародні організації, міжнародний рух.

III. Освітня сфера.

- Освіта, навчання, виховання.
- Шкільне життя.
- Улюблені навчальні предмети.
- Система освіти в Україні та в країні, мова якої вивчається.
- Іноземні мови у житті людини.

ВИМОГИ ЩОДО ВОЛОДІННЯ МОВНОЮ КОМПЕТЕНЦІЄЮ ФОНЕТИКА І ФОНОЛОГІЯ

Предмет фонетики і фонології, зв'язок з іншими лінгвістичними дисциплінами. Загальна характеристика фонетичної системи сучасної румунської мови.

Основні звукові одиниці мови: лінійні (сегментні) звуки та нелінійні (суперсегментні) наголос, інтонація. Акустичні властивості мовних звуків. Три аспекти вивчення звука.

Голосні та приголосні звуки (загальна характеристика). Акустико-артикуляційна класифікація голосних звуків. Акустико-артикуляційна класифікація приголосних звуків: за способом і місцем творення, за ступенем палаталізації, за участю голосу і шуму. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення. Спрощення в групах приголосних.

Виникнення нових голосних (â, î, ă). Дифтонги і трифтонги.

Виникнення дифтонгів і трифтонгів в румунській мові.

Виникнення приголосних (ț, ș, dz(z), gi, ge, ci, ce) в румунській мові.

Система фонем сучасної румунської літературної мови. Поняття про фонему. Диференційні ознаки та функції фонем. Поняття позиції у фонології. Головні вияви і варіанти фонем.

Фонетична і фонематична транскрипції.

Склад як одиниця фонетичної системи. Румунський складоподіл. Морфемне членування і складоподіл. Орфографічний і фонетичний складоподіл.

Румунський наголос, його функції та ознаки.

Інтонація її функції.

ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА Й ОРФОГРАФІЯ

Поняття орфоєпії. Основні риси румунської літературної вимови. Випадки порушення орфоєпічних норм. Деякі особливості вимови слів іншомовного походження.

Графічні засоби румунської мови. Основні вимоги до алфавітного письма.

Принципи румунського правопису. Основні правила вживання дефісу. Правопис слів іншомовного походження. Правопис прізвищ. Правопис складних слів.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ І ФРАЗЕОЛОГІЯ

Предмет лексикології. Зв'язок лексикології з іншими мовознавчими дисциплінами. Слово в лексико-семантичній системі мови. Ознаки слова як мовної одиниці. Слово і поняття. Знакова природа слова. Структурні ознаки слова: фонетична оформленість, внутрішньоструктурна цілісність, відокремлено-оформленість. Лексика румунської мови як система. Однозначність і багатозначність слів в румунській мові. Пряме і переносне значення слова. Типи переносних значень. Конотативна функція слова. Прямі і непрямі запозичення в румунській мові. Наявність румунських слів в інших мовах.

Явище омонімії. Типи омонімів і шляхи їх виникнення. Питання про критерії розрізнення омонімії та полісемії. Відмежування лексичних омонімів (повних і часткових) від омофонів, омографів і омоформ.

Синонімія як тип лексико-семантичного відношення. Поняття синонімічного ряду. Класифікація та стилістичні функції синонімів.

Антонімія. Семантична та структурна класифікація антонімів. Антитеза й оксюморон як стилістичні фігури. Явище паронімії. Стилiстичне використання паронімічної лексики.

Активний і пасивний склад лексики сучасної румунської мови. Застарілі слова, їх типи. Неологізми, їх типи. Функції застарілих слів і неологізмів.

Предмет фразеології. Джерела фразеології. Фразеологізм – основна одиниця фразеологічної системи. Фразеологічне значення. Його відмінність від лексичного. Типи фразеологізмів. Ідіоматика. Джерела ідіоматики.

Стилiстичний аспект слова. Класифікація стилів.

Характеристика румунської лексики з етимологічної точки зору. Етимологічні принципи, етимологічна стратифікація.

Лексикографія як мовознавча дисципліна. Типи словників, їхні кращі зразки. Короткі відомості щодо історії становлення і розвитку румунської лексикографії.

Словотворення та його різновиди. Префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, постфіксальний, неафіксальні різновиди морфологічного способу словотворення. Основа та словоскладання як різновиди морфологічного способу словотворення. Абревіація – різновид морфологічного способу словотворення. Типи абревіатур та стилістичні можливості їх вживання.

Субстантивація, ад'єктивація, адвербіалізація – різновиди морфолого-синтаксичного способу словотворення.

МОРФОЛОГІЯ

Основні поняття і предмет морфології. Зв'язок морфології з іншими лінгвістичними дисциплінами. Слово, словоформа, парадигма у морфології. Поняття граматичної категорії. Типи граматичних категорій. Поняття граматичної форми. Способи й засоби вираження граматичного значення.

Система частин мови в сучасній румунській мові. Критерії визначення частин мови та історія їх становлення в румунському мовознавстві.

Повнозначні частини мови і службові слова (аналітичні синтаксичні морфеми). Іменник і дієслово як центральні (основні) частини мови. Взаємозв'язок іменникової та дієслівної семантики.

Іменники. Визначення іменника як частини мови. Взаємна обумовленість лексичного значення та граматичних ознак іменника.

Лексико-граматичні категорії іменника. Іменники – власні і загальні назви. Іменники конкретні і абстрактні назви, особливості семантики і відмінювання. Іменник – збірні та речовинні назви, особливості семантики та відмінювання.

Категорія роду іменника. Її реальна та формальна семантика, засоби вираження. Історичні зміни у формуванні категорії роду іменників. Рід невідмінюваних іменників та аббревіатур.

Категорія числа іменника, її обумовленість зовнішньою семантикою, засоби вираження. Історичні зміни у формуванні категорії числа іменників. Іменники *pluralia tantum*, особливості їх відмінювання. Іменники *singularia tantum*.

Категорія відмінка іменника, граматичний зміст та засоби вираження. Система відмінків сучасної румунської мови. Історичні зміни в системі відмінювання іменників. Особливості відмінювання іменників I відміни. Особливості відмінювання іменників II відміни. Особливості відмінювання іменників III та IV відмін.

Визначення **прикметника** як частини мови. Морфологічна будова та граматичні ознаки прикметника. Короткі і повні, членні і нечленні, стягнені і нестягнені форми прикметників (з історичними коментарями). Розряди прикметників та принципи їх розмежування. Проміжні розряди прикметників. Семантико-морфологічні особливості якісних прикметників. Співвідносна та неспіввідносна міра вияву ознаки якісних прикметників. Лексико-семантичні категорії відносних прикметників. Присвійні прикметники, їхні ознаки. Відмінювання прикметників. Субстантивація прикметників.

Визначення числівника як частини мови. Погляди мовознавців на числівник. Граматичні ознаки числівника. Класифікація числівників за морфологічною будовою (з історичними коментарями). Класифікація числівників за семантикою. Відмінювання числівників. Синтаксичні параметри числівників.

Займенник як частина мови. Місце займенника у системі частин мови (історія питання). Поділ займенників на розряди за значенням. Особливості займенникових парадигм (з історичними коментарями).

Дієслово як самостійна частина мови і як система дієслівних форм. Граматичні особливості інфінітива (з історичним коментарем). Поділ дієслів на класи (з історичними коментарями).

Загальнодієслівні граматичні категорії дієслова. Типи дієслівних утворень. Їхні граматичні ознаки та синтаксичні функції. Загальнодієслівна категорія виду, засоби її вираження. Одновидові та двовидові дієслова. Загальнодієслівна категорія стану, способи та засоби її вираження. Загальнодієслівна категорія перехідності-неперехідності, способи та засоби її вираження.

Дієслівна категорія способу, засоби її вираження. Історія утворення форм умовного та наказового способів. Дієслівна категорія часу, засоби її вираження. Значення часових форм. Історія форм майбутнього та минулого часу. Дієслівна категорія особи, засоби її вираження. Дієслівні парадигми (з історичними коментарями).

Визначення **прислівника** як частини мови. Розряди прислівників. Класифікація прислівників за синтаксичною функцією. Загальна характеристика атрибутивних прислівників. Загальна характеристика предикативних прислівників. Загальна характеристика модальних прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Погляди мовознавців на прийменник. Розряди прийменників за структурою.

Сполучник як службова частина мови. Основні підходи до визначення статусу сполучника. Сурядні і підрядні сполучники. Розряди сполучників за структурою.

Вигук як особливий лексико-граматичний розряд слів. Звуконаслідувальні слова.

СИНТАКСИС І ПУНКТУАЦІЯ

Синтаксис як розділ граматики. Зв'язок синтаксису з іншими мовознавчими дисциплінами.

Основні одиниці синтаксису: синтаксема, словосполучення, речення. Питання про синтаксичні одиниці, більші за речення. Текст. Типи зв'язного мовлення. Речення і словосполучення як окремі синтаксичні одиниці. Речення і висловлювання. Речення і фраза.

Словосполучення. Граматичне значення і структурні схеми та типи словосполучень. Класифікація словосполучень за лексико-граматичним принципом. Функції словосполучення.

Прислівні та неprisлівні зв'язки в синтаксисі. Координація. Тяжіння. Типи підрядного зв'язку. Засоби вираження підрядних зв'язків. Узгодження і кореляція. Керування як тип підрядного зв'язку. Сильне і слабе, варіативне і неваріативне, посереднє і безпосереднє керування. Відмінкове прилягання та власне прилягання як типи підрядного зв'язку.

Речення. Визначення речення. Предикативність і модальність. Співвідношення об'єктивної і суб'єктивної модальності в реченні. Аспекти вивчення речення, формально-граматичний, семантико-синтаксичний, комунікативний.

Класифікація речень типи речень за комунікативною настановою (розповідні, питальні, спонукальні речення), за характером предикативних відношень. Стверджувальні та заперечні речення. Окличні речення. Класифікація речень за будовою.

Просте речення як монопредикативна одиниця. Поняття про мінімальну структурну схему речення та парадигму простого речення. Дієслівні,

субстантивні, ад'єктивні, партиципні, адвербіальні, інфінітивні речення. Типи речень за способом вираження предикативності. Двоскладні та односкладні речення. Типи речень за повнотою реалізації структурної схеми. Контекстуальне та ситуативно неповні речення. Еліптичні речення. Комуникати як еквівалент речень. Основні типи комунікатів.

Головні члени простого речення. Номінативні підмети, засоби їх вираження. Підмети-словосполучення, їх класифікація й засоби вираження. Інфінітивні підмети. Простий дієслівний присудок – координований і некоординований. Простий дієслівний ускладнений присудок. Субстантивні, ад'єктивні та партиципні двоскладні речення, особливості їх граматичної будови. Іменний складений присудок. Типи зв'язок. Засоби вираження іменної частини. Складений дієслівний присудок. Поняття про суб'єктний та об'єктний інфінітив. Засоби вираження допоміжних компонентів складеного дієслівного присудка. Ускладнені форми складених дієслівного та іменного присудків.

Односкладні речення. Питання про односкладні речення та їх класифікація в мовознавчій науці. Типи дієслівних односкладних речень. Безособові речення. Інфінітивні речення. Односкладні речення іменного класу номінативні, генітивні та квантитативно-генітивні.

Поняття про просте ускладнене речення. Речення з сурядними рядами словоформ, основні правила пунктуації таких речень. Речення з напівпредикативними зворотами, пунктуація у таких реченнях. Речення з поясювально уточнюючими зворотами. Розділові знаки при уточнюючих зворотах. Речення зі звертаннями. Речення зі вставними і вставленими конструкціями. Функціонально-семантичні групи вставних компонентів.

Складне речення. Загальна характеристика складного речення. Засоби зв'язку предикативних частин. Питання класифікації складних речень.

Рекомендована література

1. Rosetti Al. *Întroducere în fonetică*, București, 1992.
2. Ivanescu G. *Istoria limbii române*, Iași, 1990.
3. *Curs de gramatică istorică a limbii române*, Chișinău, 1991.
4. Berejan S., Dumeniuc I., Matcaș N. *Lingvistica generală*, Chișinău, 1985.
5. Dumitru Ieremia. *Cromatică limbii române*, Iași, 1997.
6. Anatol Ciobanu. *Punctuația limbii române*, Chișinău, 2000.
7. Ion Melniciuc. *Practicum la lexicologie*, Chișinău, 1991.
8. Nicolae Corlăteanu, Ion Melniciuc. *Lexicologia*, Chișinău, 1992.
9. *Scurt dicționar etimologic al limbii moldovenești*, Chișinău, 1978.
10. Ilie Popescu. *Cuvinte înapitate*, Chișinău, 1991.
11. Ilie Popescu, Brândușa Grigorco. *Tipuri de exerciții la frazeologia limbii române*. Ruta, Cernăuți, 2002.
12. *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, 1998.
13. *Norme ortografice, ortoepice și de punctuație ale limbii române*, Chișinău, 1990.
14. Семчинський С.В. Семантична інтерференція мов. Видав. Вища школа, Київ, 1974.